

Forfatter: Oehlenschläger, Adam

Titel: Udrag fra Poetiske Skrifter IV

Citation: Oehlenschläger, Adam: "Poetiske Skrifter IV", i Oehlenschläger, Adam: *Poetiske Skrifter IV*, udg. af H. TOPSØE-JENSEN, 1926-1930, s. XXVIII. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-oehl04val-shoot-idm140153725156880/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Poetiske Skrifter IV

elskende er dikteret af Magtbegær, deres Ulykke er et Middel for ham til yderligere at sikre sig Kongens Gunst. Blandt Oehlenschlägers ellers noget stereotype Skurke er denne vantro Kyniker, som endog vandt Baggesens Bifald, sikkert den heldigste. Paa hans frække Fjæs lyser Spot, Sleskhed og Frivolitet — rigt nuanceret især i hans kostelige første Scene med den hjemvendte Axel.

Men ogsaa Hovedpersonerne er alle betydelige. Palnatokes Modstandere var blottet for hæderlige Egenskaber. Denne Svaghed er heldigt undgaaet i Skildringen af Kongen, hvor en sammensat Karakter er lykkedes Digteren overraskende godt. Kilden (Snorre) har ingen Støtte kunnet yde. Hakon Herdebrød var kun en stor Dreng, da han faldt; de mange unge Konger, som i det 12. Aarhundredes Midte kæmpede om Magten i Norge, har kun været Dukker i Hænderne paa de mægtige Stormænd, der var Landets virkelige Herrer. Oehlenschlägers Hakon er nok lidt ældre end Sagaens femtenaarige Fyrste, men ogsaa han maa tænkes som en pur ung Mand, umoden, uudviklet, uerfaren og stædig. Forbavsende godt er denne forkælede Dreng, som ikke vil lade sig sige, skildret; en meget levende Blanding af uhøflig ungdommelig Overlegenhed og en hovmodig ydre Fremtræden, der pludselig kan slaa over i Desperation, som i Scenen med Axel, hvor Kongen selv gaar i den Fælde, han har stillet for sin Medbejler. Kosteligt er hans Raseri i Slutningen af anden Akt; han hugger Navnetrækket ned, skælder og smælder som et Fructimber — en Scene, Baggesen ikke forstod, men en af de mange Lystspilsituationer, som lever op i Tragedierne. I sin selvraadige Trods sætter Ha-

XXVIII

kon alt paa Spidsen, glemmer alle Hensyn og Pligter for sin Lidenskab, der gør ham uædel og grusom; men han er i Virkeligheden en svag Natur, der viger for et fast Blik og et myndigt Svar. Alligevel — paa Bunden gemmer han de rette fyrstelige Egenskaber: Selvbeherskelse og stolt Højsind. Han lærer at sejre over sig selv og kan derfor falde som en ægte Konge. Oehlenschläger har sikkert til Skildringen af Hakon lært adskilligt af Racines Helte, selv om han fandt, at de var »slette og nedrige Karle«.

Kongens fødte Modsatning er Axel, den sande oehlenschlägerske Helt. Han er en helt usammensat Natur. Og faa har saa ægte som Oehlenschläger kunnet skildre de røne, stærke, helt elementære Følelser: Heftheden overfor Knud; den overstrømmende Glæde ved Mødet med Valborg og den næsten ordløse Fortvivlelse, da alt brister for ham. Han kan ikke tro paa sin Lykke og ikke fatte sin Ulykke. Axel er et umiddelbart Udtryk for skøn Menneskelighed, det simple og det hjertelige er hans Natur. Han er skildret som den modne, alvorlige Mand overfor den hæftige Konge; hans Kærlighed er mindre præget af brændende Lidenskab end af den varme Trofasthed. Men den uforsagte Helt er samtidig et Stykke af en veg Drømmer; en Type, som sikkert laa Digterens Hjerte nærmere end den raske Handlingens Mand.

Betegnende og rigtigt set er det, at Valborg er den stærkeste Natur af de to, som Kvinderne ofte er det i Oehlenschlägers Tragedier. Hvor hans blinde Optimisme slaar over i fuldstændig Modløshed, er hun den moderlige Trøster. Hendes Kærlighed er lige saa